T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019 / 322
KARAR NO : 2019 / 736
KARAR TR : 25.11.2019

ÖZET : Davacıların murisleri adına Devlet karayolu vasfiyla kayıtlı taşınmazın, "Sakarya Vilayeti İdaresince 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı Kamu Yararı Kararı gereği Karayolları Genel Müdürlüğü lehine devlet karayolu nedeniyle 6830 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince istimlak edildiği ancak, Kamulaştırma nedeniyle herhangi bir bedelin ödenmediği" ileri sürülerek; kamulaştırma bedelinin tespiti ile el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsili istemi ile açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

-
-

K A R A R

Davacılar : 1- İ.G. 2- Ö.B.G. ve Z.Ş.G.'a Velayeten -
Kendi Adına Asaleten N.G.
Vekili : Av. E.A.
3- S.A.(Adli yargıda davacı, idari yargıda ihbar olunması talepli)
Vekili : Av. E.A.K.
Davalı : Karayolları Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. Ç.D.Ö.

O L A Y : Davacılardan İ.G. dilekçesinde; Sakarya ili Geyve ilçesi Karaçam mahallesi (eski) 569 parselde kayıtlı, yeni 143 Ada 2 Parsel olan 1.286,36 m2 Devlet Karayolu vasıflı taşınmazın, murisi A.G. adına kayıtlı olduğunu; bu taşınmazın Sakarya Vilayeti İdare Heyetinin 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı kamu yararı kararı gereği Karayolları Genel Müdürlüğü lehine, devlet karayolu nedeni ile 6830 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince istimlak edildiğini; kamulaştırma nedeni ile herhangi bir bedelin ödenmediğinin, Karayolları 1. Bölge Müdürlüğünün 04.10.2016 tarih ve 41295115-752.99/E.229691 sayılı yazıları ile tarafına bildirildiğini; İdarece kamulaştırmasız el koyma işleminin gerçekleştiğini ifade ederek; kamulaştırma bedelinin tespiti ile (bu bedelin) el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Yargılama sürecinde, davacı vekilinin talebi üzerine, muris A.G. varisleri de davaya dahil edilmiştir.

GEYVE ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 9.7.2018 gün ve E:2017/143, K:2018/508 sayı ile, "(…) Dava, kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat isteminden ibarettir.

Getirtilen tapu kaydına göre, Sakarya İli, Geyve İlçesi, Karaçam Mah. Balaban Mevkii 143 ada 2 parsel sayılı 1.286,36 m2 alanlı devlet karayolu vasıflı taşınmaz davacıların murisi A.G. adına kayıtlıdır.

Yapılan keşfe ve alınan 08.03.2018 havale tarihli fen bilirkişisi tarafından düzenlenen raporlu krokiye göre: Karaçam mahallesi 143 ada, 2 nolu parsel kadastral parseli olup, 1.286,36 m2 miktarlı ve karayolu vasfi ile tapuda kayıtlı olduğu belirtilmiş ancak fiilen el atma olup olmadığının belirtilmediği anlaşıldığından dosya celse arası fen bilirkişisine tevdi edilerek; fiilen taşınmaza el atılıp atılmadığı konusunda ek rapor alınmıştır. Fen bilirkişisinin 18.05.2018 tarihli ek raporunda taşınmazın Devlet Karayollarının yol kullanımında kalmadığı olmadığına dair rapor verilmiştir.

Bilirkişi kurulunun 08.03.2018 havale tarihli raporuna göre; dava konusu taşınmazın davalı idare tarafından el atılan 1.286,36 m2 alanlı kısmın bedeli, 188.878,75-TL olarak tespit etmiştir.

Kamulaştırma yetkisine sahip davalı idare, Anayasa ve yasalara uygun bir işlem oluşturmaksızın, davacı malikin taşınmaz malına fiilen değil hukuken el koyduğundan, mal sahibinin taşınmazı üzerinde dilediği gibi kullanma hakkına engel olduğundan taşınmaz mala kamulaştırmasız el koymuş sayılır. Bu durum Anayasanın 35. maddesinde ve 10.3.1954 tarihli 6366 Sayılı Kanun ile onaylanan ve Anayasanın 90/son maddesi gereği kanun hükmünde olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi(AİHS)'nin Ek 1 No'lu Protokolde düzenlenen mülkiyet hakkına aykırılık teşkil eder.

Yargıtayın 16.5.1956 gün, 1/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında belirtildiği üzere, usulü dairesinde verilmiş bir kamulaştırma kararı olmadan ve bedeli ödenmeden taşınmazına el konulan kimse, ilgili kamu tüzel kişisi aleyhine el atmanın önlenmesi davası açabileceği gibi, değer karşılığının verilmesini de isteyebilir. Kamulaştırmasız el atma halinde kamu kurumu, Kamulaştırma Kanununa uygun hareket etmeden, ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Bu bakımdan dava, haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır.

Ancak dava konusu taşınmaz her ne kadar davalı idare tarafından 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı Menafi-i Umumiye Kararına göre kamulaştırılmasına karar verilmiş ve bu karar muris A.G.'a 05.07.1957 yılında tebliğ edilmiş olsa da fen bilirkişinin ek raporunda da belirtildiği üzere dava konusu taşınmazdan herhangi karayolu fiilen geçmemekte yani taşınmaza fiili el atma gerçekleşmemiş bulunmaktadır.

Mahkememiz dosyasında davacıların murisi üzerine kayıtlı dava konusu taşınmaza, davalı idare tarafından hukuken el atıldığı anlaşılmış olup nedenle de davanın adli yargının görev alanı dışında olup uyuşmazlığın çözümünün idari yargıya ait olduğu tespit edilmiş ve 6100 sayılı H.MK nun 114/1-b ve 115/2 maddelerine göre, dava şartı noksanlığından davanın usulden reddine ilişkin aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM:Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davanın Yargı yolu yanlışlığı nedeniyle HMK'nın 115/2 maddesi uyarınca usulden REDDİNE,(…)" karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir.

Davacılar vekili bu kez; kamulaştırma yetkisine sahip davalı idarenin, Anayasa ve yasalara uygun bir işlem oluşturmaksızın, müvekkillerinin taşınmaz malına fiilen değil hukuken el koyduğundan, mal sahibinin taşınmazı üzerinde dilediği gibi kullanma hakkına engel olduğundan taşınmaz mala kamulaştırmasız el koymuş sayıldığını; bu durumun, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi(AİHS)'nin Ek 1 No'lu Protokolde düzenlenen mülkiyet hakkına aykırılık teşkil ettiğini; Yargıtay'ın 16.5.1956 gün, 1/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında, usulü dairesinde verilmiş bir kamulaştırma kararı olmadan ve bedeli ödenmeden taşınmazına el konulan kimsenin, ilgili kamu tüzel kişisi aleyhine el atmanın önlenmesi davası açabileceği gibi, değer karşılığının verilmesini de isteyebileceğini, kamulaştırmasız el atma halinde kamu kurumunun, Kamulaştırma Kanununa uygun hareket etmeden, ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunduğunu, bu bakımdan davanın, haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davası olduğunu belirttiğini; 07 Eylül 2016 tarih ve 6745 sayılı Yasanın 33 maddesi ile 2942 sayılı Kanuna Ek.1.maddenin eklendiğini; eklenen yasal düzenleme nedeniyle, taşınmaza davalı idare tarafından hukuken el atıldığı anlaşıldığından, dava açılmadan önce 20.11.2018 tarihinde davalı idareye başvuru yapıldığını ancak davalı idarenin 08.02.2019 tarih ve 41295115-752.99/E.41934 sayılı yazı ile taşınmaz malikine bedel ödenmediğinin bildirilmiş olduğunu; ayrıca, müvekkili İ.G.'ın 04.01.2019 tarihli başvuru ile şerhin kaldırılması aksi halde bedelinin ödenmesini talep ettiğini; davalı idarenin 22.01.2019 tarih ve 41295115-752.99/E.22277 sayılı yazısı ile şerhin kaldırılmasının uygun görülmediğini; davalı idareye her türlü uzlaşma başvuruları yapılmış ise de bir sonuç alınamadığını ifade ederek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla; kamulaştırılan taşınmazın bedeli tespit edildikten sonra harcı yatırılmak suretiyle artırılmak üzere, şimdilik 1.000,00-TL tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek faiziyle birlikte davalı idareden tahsili ile muris A.G.'ın mirasçısı müvekkillerine verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

SAKARYA 2.İDARE MAHKEMESİ: 21.3.2019 gün ve E: 2019/195 sayı ile, "(…)2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Ek-1.maddesinde ise; "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." hükmü, aynı Kanunun Geçici 6.maddesinin 1.fikrasında da; "Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 9/10/1956 tarihi ile 4/11/1983 tarihi arasında fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle, mülkiyet hakkından doğan talepler, bedel talep edilmesi hâlinde bedel tespiti ve diğer işlemler bu madde hükümlerine göre yapılır. Bu maddeye göre yapılacak işlemlerde öncelikle uzlaşma usulünün uygulanması dava şartıdır." hükmü yer almaktadır.

İdari yargı mercilerinde yargısal denetimi yapılarak çözümlenecek uyuşmazlıklarda, öncelikle davaya konu işlemin idari bir işlem olup olmadığı hususunun, başka bir anlatımla idare hukuku kurallarına göre tesis edilen bir işlem olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir. İdarî makamlar tarafından tesis edilmiş olsa bile, özel hukuk hükümlerine tabi olan işlem ve sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde adli yargı mercileri görevlidir.

Yukarda anılan mevzuat hükümlerinden; uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları yapılarak anılan taşınmazların ilgili idarelerce kamulaştırılacağı veya mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliğinin yapılacağı, bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, idari başvuru işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabileceği anlaşılmaktadır. Kısacası imar planları ile tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar aleyhine idari yargıda kamulaştırmasız el atma/hukuki el atma nedeniyle davanın açılabilmesi için öncelikle taşınmazın kullanım fonksiyonunun uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmi kurumlara ayrılması ve 5 yıllık imar programları kapsamında kamulaştırılma işlemi yapılmamış olması gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacıların maliki olduğu Sakarya ili, Geyve İlçesi, Karaçam Köyü, 143 ada, 2 parsel sayılı taşınmazın 13/06/1956 tarih ve 280 sayılı Menafi'i Umumiye kararı ile kamulaştırıldığı ve kamulaştırma bedelinin ödenmediği (Karayolları Genel Müdürlüğü 1.Bölge Müdürlüğü'nün 08/02/2019 tarih ve 41934 sayılı işleminden anlaşılmaktadır.), davacılar tarafından davaya konu taşınmazın kamulaştırıldığı ve kamulaştırma bedelinin ödenmediği iddiasıyla Geyve Asliye Hukuk Mahkemesinin 2017/143 esas sayılı dosyasına kayıtlı davanın açıldığı, dosya kapsamında keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılarak bilirkişi raporu alındığı, Geyve Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 09/07/2018 tarih ve E:2017/143, K:2018/508 sayılı kararı ve "... davalı idare tarafından hukuken el atıldığı anlaşılmış olup bu nedenle de davanın adli yargının görev alanı dışında olup uyuşmazlığın çözümünün idari yargıya ait olduğu..." gerekçesi ile görev yönünden davanın reddedildiği ve anılan mahkeme kararının 11/09/2018 tarihinde kesinleştiği, davacılar tarafından 11/03/2019 havale tarihli dava dilekçesi ile taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle şimdilik

1000,00-TL'nin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dosyada bulunan bilgi ve belgeler ile Geyve Asliye Hukuk Mahkemesince aldırılan bilirkişi raporunun birlikte değerlendirilmesinden; dava konusu taşınmazın 1956 yılında kamulaştırıldığı ve kamulaştırılma bedelinin ödenmediği, ödenmeyen bedelin tespit edilerek taşınmaza el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle Geyve Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2017/143 esasına kayıtlı davanın açıldığı, anılan mahkemece yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen 05/03/2018 tarihli bilirkişi raporunun "dava konusu taşınmazın cinsi ve alanı" başlıklı kısmında;" .... Geyve Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 12/04/2017 tarih ve 848 sayılı yazılarında 'Sakarya ili Geyve ilçesi Karaçam Mahallesi 142 ada 2 nolu taşınmazın 1/1000 ölçekli imar planı ve 1/5000 ölçekli nazım imar planı bulunmadığı, 1/25000 ölçekli çevre düzeni planında diğer tarım alanı olarak görüldüğü..." yönünde tespite yer verildiği görülmüş olup dava konusu taşınmazın uygulama imar planlarında umumi hizmet alanlarına ve resmi kurumlara ayrılmadığı ve idari yargıda açılacak kamulaştırmasız el atma/hukuki el atmadan doğan tam yargı davasının asıl şartının oluşmadığı anlaşıldığından kamulaştırılan taşınmazın bedelinin tespit edilerek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılan işbu davanın adli yargının görev alanına girdiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacıların taleplerinin çözüm ve görümünün, adli yargı merciilerinin görev alanına girdiği, uyuşmazlığın idari yargı yerinde görülüp çözümlenmesine hukuken olanak bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna ulaşılan dava dosyasının, 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi uyarınca görevli yargı merciinin belirlenmesi için öncelikle Geyve Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2017/143 esas sayılı dosyası temin edilerek, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, dava konusu uyuşmazlığın esasının incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından karar verilinceye değin ertelenmesine…" karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 25.11.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacıların murisleri adına kayıtlı olup, Devlet karayolu vasıflı taşınmazın, Sakarya Vilayeti İdaresince 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı Kamu Yararı Kararı gereği Karayolları Genel Müdürlüğü lehine devlet karayolu nedeniyle 6830 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince istimlak edildiği ancak, Kamulaştırma nedeniyle herhangi bir bedelin ödenmediğinden bahisle, kamulaştırma bedelinin tespiti ile el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Dava dosyalarının incelenmesinden; Ankara-Geyve- Bilecik- Karaköy Devlet yolunun bir kısmını teşkil eden (KM:0+000 - 20+333) arasında yol güzergahına rastlayan ve 50 metre genişliğindeki yol istimlak/kamulaştırma sahası içinde kalan (davacıların murislerine ait Sakarya İli, Geyve İlçesi, Karaçam Mahallesi, Eski 599- Yeni 143 Ada, 2 parsel sayılı taşınmazı da kapsayan) gayrimenkullerin kamulaştırılmasının kamu yararına uygun görülmesinden dolayı, Sakarya Vilayeti İdare Heyetinin 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı Menafi-i Umumiye Kararına göre; kamulaştırılmasına karar verildiği; istimlak planı, kıymet takdir tutanağı ve menafi'i umumiye kararının 5.7.1957 tarihinde davacıların murisi taşınmaz mal maliki A.G.'a, 6830 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince tebliğ edildiği; bu belgelere göre, taşınmazın kamulaştırma bedelinin 14127.26 Lira olarak hesap edildiğinin görüldüğü; davacı İ.G. tarafından sorulması üzerine, Karayolları 1. Bölge Müdürlüğünün 04.10.2016 tarih ve 41295115-752.99/E.229691 sayılı yazısı ile, Kamulaştırma nedeniyle A.G.'a herhangi bir bedelin ödenmediğinin kendisine bildirildiği; bunun üzerine davacılar tarafından adli yargı yerinde; kamulaştırma bedelinin tespiti ile el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle dava açıldığı; idari yargı yerinde ise şimdilik 1.000,00-TL tazminatın davalı idareden tahsili istemiyle dava açıldığı; 10.11.1958 tarihli Tapulama Tutanağında 569 parsel no.lu yerin vasfının, evvelce tarla, halen Devlet karayolu olarak; tapu kaydının senetsiz ve müstakilen A.G. adına tespitinin yapıldığı; davalı idare tarafından verilen cevap dilekçesinde; dava konusu taşınmazın 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı Menafi-i Umumiye Kararına göre kamulaştırılmasına karar verildiği; 6487 sayılı Kanunun 21. maddesi ile 2942 sayılı Kanunun geçici 6. maddesinde yapılan değişikliğin 09.10.1956 tarihi ile 04.11.1983 tarihleri arası yapılan kamulaştırmaları kapsadığı; oysa dava konusu taşınmaz üzerindeki kamulaştırma işleminin, 09.10.1956 yılından önce gerçekleştirildiği; bundan dolayı 5999 sayılı Kanun kapsamına girmediği; halen yürürlükte olan 221 sayılı Kanun kapsamında kaldığı; 5/1/1961 kabul tarihli ve halen cari 221 sayılı Amme Hükmi Şahısları Veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanunun 4. maddesi uyarınca (Gayrimenkulün bedelini dava hakkı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki sene sonra düşer.) davanın, hak düşürücü süre geçtikten sonra (5/1/1963'ten sonra) açıldığı; dava konusu taşınmaz maliki A.G.'a 05.07.1957 tarihinde tebligat gönderildiği; tebliği üzerine 30 günlük tezyidi bedel davası açma süresi geçtiğinden kamulaştırma işlemlerinin sonuçlandığı ileri sürülerek, davanın reddi gerektiğinin savunulduğu; adli yargı dosyasında bulunan Bilirkişi Raporunda/Ek Raporda, dava konusu taşınmazın, karayolunun kenarında olduğunun, parselin fiili zemin durumunda yapılan ölçümlerinde, Devlet karayollarının yol olarak kullanımında olmadığının belirtildiği; davalı idarenin 12.4.2017 tarih, …/E.109934 sayılı yazısında, dava konusu parselin tamamının yol inşaat ve emniyet sahası yapımı nedeniyle kamulaştırılmasına karar verildiğinin ifade edildiği; Bilirkişi Raporunda

taşınmazın "yol inşaat ve emniyet sahası" kapsamında bulunup bulunmadığı yönünde bir irdeleme yapılmadığı anlaşılmıştır.

Davalı idare savunmasında, dava konusu taşınmaz üzerindeki kamulaştırma işleminin, 09.10.1956 yılından önce gerçekleştirildiği; bundan dolayı halen yürürlükte olan 221 sayılı Kanun kapsamında kaldığı ileri sürüldüğünden; görev uyuşmazlığının çözümü açısından 221 sayılı Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanunu irdelemek yararlı olacaktır ve toplam 9.maddeden oluşan Kanun şu şekildedir:

Madde 1 – 6830 sayılı İstimlak Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kamulaştırma işlerine dayanmaksızın, kamulaştırma kanunlarının gözönünde tuttuğu maksatlara fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkuller ilgili amme hükmi şahsı veya müessesesi adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılır.

Madde 2 – Gayrimenkulde amme hizmetinin mahiyet ve gayesine uygun şekilde tesisler veya inşaat vücuda getirilmiş olması bu kanunun uygulanması bakımından fiilen tahsistir.

Madde 3 – Birinci maddede yazılı gayrimenkuller tapuda kayıtlı ise, kayıt sahipleri veya mirascıları ancak fiili tahsis tarihindeki rayiç üzerinden gayrimenkul bedelini istiyebilirler. Tapuda kayıtlı olmayan gayrimenkuller hakkında fiili tahsis tarihinden itibaren on sene geçmemiş ise o tarihte zilyedlikle iktisap şartları tahakkuk eden zilyedleri veya mirasçıları birinci fikra hükmünden faydalanabilirler.

Herhalde gayrimenkule müdahalenin men'i (…)(1) davası dinlenmez.(1)

Madde 4 – Gayrimenkulün bedelini dava hakkı bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki sene sonra düşer.

Madde 5 – Gayrimenkulün bedeline ilişkin uyuşmazlıklar bu kanunda yazılı esaslar dairesinde ve bu esaslara aykırı olmıyan umumi hükümler gereğince hallolunur.

Madde 6 – Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve kesin karara bağlanmamış davalar hakkında da bu kanun hükmü uygulanır. İlgilinin hakkı bu kanun gereğince bedele inhisar ettiği takdirde evvelce açılmış ayın ve tazminat davaları, mahkemece 3 üncü maddede yazılı esaslar dairesinde bedel davası olarak görülüp hükme bağlanır.

Madde 7 – Birinci madde uyarınca kamulaştırılmış sayılan gayrimenkuller esasen tapuda kayıtlı ise, ilgili amme hükmi şahsı veya müessesesinin talebi üzerine Asliye Hukuk Hakimliğinin kararıyle kayıt sicilden düşülür veya ilgili idare adına tescil yapılır. Tapuda kaydı olmıyan gayrimenkuller tahsisin mahiyeti bakımından tescile tabi ise, idare adına kayıt tesis olunur.

Hakim evrak üzerinde ve lüzum gördüğü takdirde mahallinde inceleme yaparak karar verir.

Bu işlemler harç ve resme tabi değildir.

Bu madde gereğince yapılan sicilden kayıt düşürme ve tescil işlemlerinin bu kanuna aykırılığından bahisle ilgililerin dava hakları mahfuzdur.

Madde 8 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 9 – Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

221 sayılı Yasanın içeriğine ilişkin olarak bir başka davada, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca, 18.11.2015 tarihli , E:2014/838, K: 2015/2654 sayılı kararda;

"Bilindiği üzere, 16.05.1956 gün ve 1/6 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında, usulü dairesinde verilmiş bir kamulaştırma kararı olmadan ve bedeli ödenmeden taşınmazına el konulan kimsenin, ilgili kamu tüzel kişisi aleyhine el atmanın önlenmesi davası açabileceği gibi, değer karşılığının verilmesini de isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

Kamulaştırmasız el koyma kavramı ise, 6830 sayılı İstimlak Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 09 Ekim 1956 tarihinden sonraki olgular için söz konusu olup; bu tarihten önceki el koymalar, 05.01.1961 gününde kabul edilen ve 13.01.1961 tarihinde yürürlüğe giren, 221 sayılı "Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkındaki Kanun" ile "Kamulaştırılmış" sayılmıştır.

Milli Birlik Komitesi zamanında çıkarılan 221 sayılı Kanun, genel bir kamulaştırma kanunu olmakla beraber, kapsamını çizerken bir zamanla sınırlandırma yoluna gitmiştir.

Bu cümleden olarak; 221 sayılı Amme Hükmi Şahıslar veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkındaki Kanunun 1. maddesinde, "6830 sayılı İstimlak Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, kamulaştırma işlerine dayanmaksızın Kamulaştırma Kanunlarının göz önünde tuttuğu maksatlara fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkuller, ilgili amme hükmi şahsı veya müessesesi adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılır." hükmü öngörülmüştür. Dolayısıyla, 6830 sayılı İstimlak Kanunu 09.10.1956 tarihinde yürürlüğe girdiğinden, 221 sayılı Kanunun kapsamı 09.10.1956 tarihinden önce vuku bulmuş el koymalardır.

Öte yandan, 221 sayılı Kanunun uygulama alanı; özel mülkiyet konusu olan taşınmazların, yetkili organ tarafından, kamulaştırma kanunlarının göz önünde tuttuğu bir kamu hizmetinin gerçekleştirilmesi için, fiilen özgülenmiş olması hallerinin birlikte bulunması durumunda söz konusudur.

Böyle bir durumda idare tapu iptal ve tescil davası açabileceği gibi (m.7); taşınmaz mal sahibinin de, tazminat ve meni müdahale dışında, salt taşınmazın bedelini dava etme hakkı bulunmaktadır. (m.3).

Ne var ki, 221 sayılı Kanunun 4. maddesinde, taşınmaz mal sahibinin bedeli dava hakkı iki yıllık hak düşürücü süreyle sınırlanmış olduğundan; bugün artık bedel davası açma olanağı bulunmamaktadır.

Burada önemle vurgulanmalıdır ki; 221 sayılı Kanunun bir tasfiye kanunu olduğu ve bu niteliği itibariyle de kamu düzenini ilgilendirdiği gözönüne alındığında, uyuşmazlık konusu taşınmaz yönünden bu Kanunda öngörülen koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği ve buna bağlı olarak 221 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağının mahkemece re'sen nazara alınması gerektiği her türlü duraksamadan uzaktır." denilmiştir.

Anılan Yasa kapsamında, Anayasa Mahkemesinin E:2004/25, K:2008/42 sayılı kararında da; "Yasa'nın 1. maddesinde, 31.8.1956 günlü, 6830 sayılı İstimlâk Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kamulaştırma işlerine dayanmaksızın, kamulaştırma yasalarının gözönünde tutulduğu amaçlara fiilen tahsis edilmiş olan taşınmaz malların kamu kurum ve kuruluşları adına, tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılmaları öngörülmüş, kamulaştırılmadan el konulmuş

taşınmaz mallara genel ve yasal bir kamulaştırma düzeni tanınmıştır. Kamulaştırılmış sayılmayla ilgili kural süreli olarak getirilmiştir. Kamulaştırma yapılmaksızın, amaca tahsis edilme işleminin 6830 sayılı İstimlâk Kanununun yürürlüğe girdiği 9.10.1956 tarihine kadar yapılması gerekmektedir.

İtiraz konusu 2. maddede ise fiilen tahsisin tanımı yapılmıştır. Buna göre, 1. madde kapsamında olup kamulaştırılmış sayılan taşınmazların üzerinde kamu hizmetinin konu ve amacına uygun şekilde "tesisler ve inşaat" yapılmış olması, bu Yasa'nın uygulanması bakımından fiilen tahsis olarak nitelendirilecektir. Maddede, fiilen tahsisin koşulları, "kamu hizmetinin nitelik ve amacına uygunluk", "tesis veya inşaatın vücuda getirilmesi" ve "tahsisin varlığı ve yeterliliği" olarak ortaya çıkmaktadır." hususlarına yer verilmiştir.

Öte yandan, istimlak planı, kıymet takdir tutanağı ve menafi'i umumiye kararı 5.7.1957 tarihinde davacıların murisi taşınmaz mal maliki A.G.'a, 6830 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince tebliğ edilmiştir. Anılan Yasanın "Tebligat" başlığını taşıyan maddesi; "İstimlâki kararlaştırılan yerlerin tapu ve tapu kaydı yoksa vergi kayıtları ile ve ayrıca haricen yapılacak tahkikatla tesbit edilen mal sahibi, zilyed ve diğer alâkalılarından ikametgâhı tesbit edilmiş olanlara istimlâk olunacak gayrimenkulun plân veya ebatlı krokisi, istimlâk kararı ve takdir olunan kıymeti ve istimlâkin hangi idare lehine yapıldığı ve açılacak davalarda husumetin kime tevcih edileceği 15 gün. içinde noter marifetiyle tebliğ olunur. Tebligatta Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri tatbik olunur. Noterler tarafından tebligat masraflarından başka yalnız yüz kuruş maktu ücret alınır. Köy lehine istimlâklerde, tebligat ihtiyar meclisi huzurunda şahsa yapılır. Tevsik edilen tebliğ muteberdir. Doğrudan doğruya tebligat ile beraber yukarıda yazılı hususlar ayrıca ilân olunur.

İlân :

A) İstimlâki kararlaştırılan yerin umuma mahsus mahallerinden birine ve belediye dairesi veya köy odasına onbeş gün müddetle talik edilmek suretiyle;

B) Gazete çıkan mahallerdeki gazetelerden birisinde evrak hulâsalarının on bes gün ara ile en az iki defa neşri suretiyle, yapılır.

Köy lehine istimlâklerde yalnız (A) bendi hükmü tatbik olunur.

Açılacak dâvalarda hangi idareye husumet tevcih edileceğinin tebliğ varakasında açıkça gösterilmemiş veya yanlış gösterilmiş olması yüzünden dâvada husumet yanlış tevcih edilmiş ise hakiki hasma tebligat "icrası suretiyle dâvaya devam olunur." şeklinde;

6830 sayılı Yasanın "İtiraz ve dâva" başlıklı 14.maddesi ise, "İstimlâk olunacak gayrimenkulun sahibi zilyed ve diğer alâkalılar veya istimlâki yapan idare tarafından 13 üncü madde gereğince ikametgâhlarında tebligat yapılmış olanlar tebliğ tarihinden itibaren 15 gün, bunlar haricindekiler son ilân tarihinden itibaren 30 gün içinde istimlâk muamelesine karşı Şûrayı Devlette ve takdir edilen bedel ile maddi hatalara karsı da gayrimenkulun bulunduğu mahal asliye hukuk mahkemesinde dâva açabilirler. Şu kadar ki. Şûrayı Devlete müracaat edildiği takdirde mahkemeye müracaat müddeti Şûrayı Devlet kararının katileştiği tarihten, bu karar aleyhine karar tashihi istenmiş ise bu talebin reddine dair ilânım tebliği tarihinden cereyana başlar.

Altıncı maddenin son fikrasında gösterilen ve umumi menfaat kararı alınmasına ve tasdıkına lüzum olmıyan hususlardan dolayı Şûrayı Devlete dâva açılamaz.

İstimlâk dâvaları diğer dâvalara tercihan basit muhakeme usulü ile görülür." Şeklindedir.

Bu Kanun, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu arada, 221 ve 6830 sayılı Yasalar kapsamında, görev yönünden bir ara değerlendirme yapmak gerekirse; anılan Yasalar ve konuya ilişkin çok sayıda Yargıtay kararı incelendiğinde; 221 sayılı yasaya göre, kayıt düşürme ve tescil işlemlerinin, 7.madde hükmüne göre Asliye Hukuk Hakimliğinin kararı ile yapılacağı; bu işlemin iptaline ilişkin davanın da aynı dereceli mahkeme olan Asliye Hukuk Mahkemesinde yapılacağı; bedel davası için Yasada bir kayıt bulunmadığı ve görev sorununun, 5.madde kapsamında, kanunda yazılı esaslar dairesinde ve bu esaslara aykırı olmıyan umumi hükümler gereğince hallolunacağı; 221 sayılı Kanunun özel bir Kanun olduğu, 5.maddeyle usul yönünden umumi hükümlere atıf yapıldığı; 6830 sayılı Kanunun da özel bir Kanun olduğu, ancak 221 Sayılı kanunda 6830 sayılı Kanuna bir atıf bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan; kamulaştırmalar konusunda halen yürürlükte bulunan 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda, bu Kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar bakımından karma bir esas benimsemiş olup, kamulaştırma işlemlerine karşı idari yargıda; takdir olunan bedel ile maddi hatalara karşı da adli yargıda dava açılması öngörmüş bulunmaktadır.

Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ve somut olay birlikte irdelendiğinde; davacıların murisleri adına kayıtlı, Devlet karayolu vasıflı taşınmazın; Sakarya Vilayeti İdaresince 13.06.1956 tarih ve 280 sayılı Kamu Yararı Kararı gereği Karayolları Genel Müdürlüğü lehine devlet karayolu nedeniyle 6830 sayılı Kanunun 13. maddesi gereğince istimlak edildiği ancak, Kamulaştırma nedeniyle herhangi bir bedelin ödenmediğinden bahisle, kamulaştırma bedelinin tespiti ile el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle dava açıldığı; adli yargı yerinde, taşınmaza fiilen el atılmadığı düşüncesiyle karar oluşturulduğu, ancak taşınmazın yol inşaat ve emniyet sahası kapsamında olup olmadığı konusunda bilirkişi raporunda bir değerlendirme bulunmaması nedeniyle; görev uyuşmazlığının, 221 sayılı Kapsamında olup olmadığı açısından sağlıklı bir sonuca varılamamaktadır.

Ancak, Karayolları Genel Müdürlüğü tüzel kişiliği haiz bir kamu kurumudur. Kamu kurumlarının verdikleri kararlar sonunda plân ve projelere uygun olmak üzere tesisler yaptırmaları, bu tesisleri kullanmaları veya bakımları sırasında kişilere verdikleri zararlar idari eylem ve işlemlerden doğmakta ve bunlardan doğan uyuşmazlıklar idari yargı alanına girmekte ise de; burada kamulaştırma bedeliyle doğrudan ilgili bir uyuşmazlık söz konusudur. Ayrıca, taşınmazları kamulaştırılan davacı/davacılar, kamulaştırma işlemine karşı dava açmayıp; adli yargı yerinde, kamulaştırma bedelinin tespiti ile el konulduğu tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle; idari yargı yerinde ise şimdilik 1.000,00-TL tazminatın davalı idareden tahsili istemiyle dava açmış olmakla, kamulaştırmadan doğan dava hakkını idari aşamaya değil adli aşamaya yöneltmiştir.

Belirtilen duruma ve davanın niteliğine göre, dava konusu uyuşmazlığın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği

sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sakarya 2.İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Geyve Asliye Hukuk Mahkemesinin, 9.7.2018 gün ve E:2017/143, K:2018/508 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Sakarya 2.İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Geyve Asliye Hukuk Mahkemesinin, 9.7.2018 gün ve E:2017/143, K:2018/508 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 25.11.2019 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN